

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Τριπόδων 28 Αθήνα 105 58 Τηλ.: 210-322.5245, 210-322.6693 - Fax: 210-322.5240
e-mail: elet@ellinikietairia.gr - www.ellinikietairia.gr

Προς κύριο Αντώνη Καρκαγιάννη
Υπερείδου 19
10558 Αθήνα

Αθήνα, 10.10.2003

Αρ. Πρωτ. 1366/ΕΕ

Αγαπητέ κύριε Καρκαγιάννη

Το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ εξέτασε σε συνεδρίασή του το θέμα της ανέγερσης οικοδομής σε ελάχιστη απόσταση από το παλιό μετόχι της Μονής της Κάτω Παναγιάς που βρίσκεται πίσω ακριβώς από το οικοδομικό συγκρότημα του Μοναστηριού της Παρηγορήτισσας στην Άρτα ύστερα από την παράκαμψη των αρχικών αποφάσεων του Τοπικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Ως εκ τούτου συντάχθηκε από το συμβούλιό μας ένα κείμενο όπου παρουσιάζονται όλα τα δεδομένα του θέματος αυτού.

Σας στέλνουμε το κείμενο τόσο για τη δική σας ενημέρωση όσο και για να ζητήσουμε την παρουσίαση της υπόθεσης του παλιού μετοχίου στην εφημερίδα Καθημερινή.

Για ο,τιδήποτε χρειαστείτε είμαστε στη διάθεσή σας.

Με εκτίμηση

Ειρήνη Γρασία

Επιστημονική Γραμματέας

Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της ΕΕ

9A>518 1111 N N N 1-2120

Αν, αφού διαβεί το θρυλικό γεφύρι και θαυμάσει τις περίφημες βυζαντινές εκκλησίες της πρωτεύουσας του κραταιού κάποτε Δεσποτάτου της Ηπείρου, ο σημερινός επισκέπτης της Άρτας αναζητήσει ό,τι έχει απομείνει από τη λεγόμενη «παραδοσιακή» αρχιτεκτονική της δεύτερης σε σημασία, μετά τα Γιάννινα, πόλης της Ηπείρου, είναι βέβαιο ότι θα απογοητευθεί οικτρά.

Η γραφική πόλη που ήκμασε κατά το 18^ο αιώνα ως σημαντικό εμπορικό αλλά και πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο, η πόλη που ανάθρεψε το νεαρό Μακρυγιάννη, η πόλη που τόσες καταστροφές υπέστη στον Αγώνα του 1821 και που αναστήθηκε από τις στάχτες της κατά τον 19^ο αιώνα, χωρίς, ωστόσο, ως τη δεκαετία του 1960 να χάσει τον αρχιτεκτονικό της χαρακτήρα, έχει ήδη μεταβληθεί σε μίαν ακόμη άχαρη ελληνική τσιμεντούπολη. Τα τελευταία λείψανα των αστικών σπιτιών με τις καμαρωτές αυλόπορτες, τις καμάρες, τις συμμετρικές σκάλες και τις πέτρινες «αλάνες» με τα λουλούδια στις όψεις, των σπιτιών που με μεράκι και στοργή φωτογράφισαν και σχεδίασαν ο Αριστοτέλης Ζάχος και ο Αναστάσιος Ορλάνδος χάνονται άδοξα σήμερα, δίνοντας τη θέση τους σε τερατώδεις πολυκατοικίες ή – πράγμα ακόμη χειρότερο – σε θλιβερά κακέκτυπα που παράγονται από φρικτές «αναπαλαιώσεις», οι οποίες τους στερούν κάθε ίχνος αυθεντικότητας.

Ευχάριστη όσο και ανέλπιστη παραφωνία στην τραγική αυτή κατάσταση αποτελεί το παλιό μετόχι της Μονής της Κάτω Παναγιάς, που βρίσκεται πίσω ακριβώς από το θαυμάσιο οικοδομικό συγκρότημα του Μοναστηριού της Παρηγορήτισσας. Το αστικό αυτό σπίτι της οδού Ζαλόγγου αποτελεί αναμφίβολα όχι μόνο ένα από τα σημαντικότερα από όσα – ελάχιστα – νεώτερα μνημεία της ιστορικής πόλης, αλλά και ένα εξαιρετικό δείγμα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της τελευταίας περιόδου της Τουρκοκρατίας, της αρχιτεκτονικής που χαρακτήριζε όλες τις σημαντικές πόλεις στα Βαλκάνια και τη Μικρά Ασία. Το παλαιό αυτό κτίριο, το οποίο διασώθηκε από την ανοικοδόμηση των τελευταίων δεκαετιών χάρη στη φροντίδα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, έφθασε ως τις μέρες μας ταλαιπωρημένο μεν από ατυχείς παλαιότερες επεμβάσεις (στις αρχές του 20^{ου} αιώνα αναφέρεται ότι λειτουργούσε ως βυρσοδεψείο !!) και από την ελλιπή συντήρηση, αλλά διατηρώντας άθικτο το μεγαλύτερο μέρος των βασικών στοιχείων της κατασκευής του και σημαντικά λείψανα των επί μέρους μορφολογικών του στοιχείων. Πριν τέσσερα χρόνια το κτίριο αγοράσθηκε από έναν από χρόνια εγκατεστημένο στην Αθήνα γιατρό, ο οποίος ανέλαβε το δύσκολο και δαπανηρό έργο της αποκαταστάσεώς του, με στόχο να δώσει ζωή σε ένα μνημείο και όχι να φτιάξει ένα ακόμη «νεοπαραδοσιακό» κιτς εξοχικό. Καθώς οι εργασίες αποκαταστάσεως, που έγιναν υπό την εποπτεία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας με την επίβλεψη ειδικών αναστηλωτών και με την τέχνη πεπειραμένων μαστόρων, φθάνουν ήδη στο τέλος τους, σύντομα ο επισκέπτης της Άρτας θα μπορεί να πάρει μια γεύση του πλούτου της τοπικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που τόσο άδικα χάθηκε μέσα από τα χέρια μας.

Μέχρι εδώ καλά !! Όμως βρισκόμαστε στην Ελλάδα. Πριν προλάβουμε να κάνουμε ένα βήμα μπροστά είμαστε καταδικασμένοι να κάνουμε δύο βήματα πίσω :

Στην απέναντι από το ιστορικό αυτό κτίριο γωνία, ακριβώς πίσω και σε ελάχιστη απόσταση από το υποδειγματικά αποκατεστημένο από την Αρχαιολογική Υπηρεσία βυζαντινό κτίριο των κελλιών της Παρηγορίτισσας, σε οικόπεδο όπου η ανασκαφή που πραγματοποίησε μετά την κατεδάφιση του παλαιού, ταπεινού ισογείου κτίσματος που βρισκόταν εκεί, η αρμόδια Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων απεκάλυψε κτιριακά λείψανα της αρχαίας πόλης της Αμβρακίας, καταλαμβάνοντας ακόμη και τμήμα του στενού δρόμου (!!!) έχει ήδη αρχίσει η ανέγερση νέας οικοδομής. Οι εργασίες άρχισαν αφού «παρακάμφθηκαν» οι αρχικές αποφάσεις του Τοπικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου που όχι μόνο απαγόρευε την ανέγερση της οικοδομής αλλά και πρότεινε την απαλλοτρίωση του εν λόγω καθώς και των ομόρων οικοπέδων προκειμένου να αναδειχθούν τα παρακείμενα μνημεία. Οι τραγικές για τον περιβάλλοντα χώρο συνέπειες της ανέγερσης της νέας αυτής οικοδομής είναι προφανείς : Αμέσως πίσω από το χαμηλό βυζαντινό κτίσμα των κελλιών θα υψώνεται, προβάλλοντας ταυτόχρονα εμπρός από τον συμπαγή όγκο όλων των υφισταμένων παλαιών και νεωτέρων κτισμάτων της πόλης ο όγκος της νέας οικοδομής, η οποία θα κρύβει και το μεγαλύτερο μέρος του αποκατεστημένου παλαιού μετοχίου.

Μήπως το θέμα πρέπει να επανεξετασθεί με τη δέουσα επιτέλους σοβαρότητα από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πριν είναι πολύ αργά ;

Αν, αφού διαβεί το θρυλικό γεφύρι και θαυμάσει τις περίφημες βυζαντινές εκκλησίες της πρωτεύουσας του κραταιού κάποτε Δεσποτάτου της Ηπείρου, ο σημερινός επισκέπτης της Άρτας αναζητήσει ό,τι έχει απομείνει από τη λεγόμενη «παραδοσιακή» αρχιτεκτονική της δεύτερης σε σημασία, μετά τα Γιάννινα, πόλης της Ηπείρου, είναι βέβαιο ότι θα απογοητευθεί οικτρά.

Η γραφική πόλη που ήκμασε κατά το 18^ο αιώνα ως σημαντικό εμπορικό αλλά και πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο, η πόλη που ανάθρεψε το νεαρό Μακρυγιάννη, η πόλη που τόσες καταστροφές υπέστη στον Αγώνα του 1821 και που αναστήθηκε από τις στάχτες της κατά τον 19^ο αιώνα, χωρίς, ωστόσο, ως τη δεκαετία του 1960 να χάσει τον αρχιτεκτονικό της χαρακτήρα, έχει ήδη μεταβληθεί σε μίαν ακόμη άχαρη ελληνική τσιμεντούπολη. Τα τελευταία λείψανα των αστικών σπιτιών με τις καμαρωτές αυλόπορτες, τις καμάρες, τις συμμετρικές σκάλες και τις πέτρινες «αλάνες» με τα λουλούδια στις όψεις, των σπιτιών που με μεράκι και στοργή φωτογράφισαν και σχεδίασαν ο Αριστοτέλης Ζάχος και ο Αναστάσιος Ορλάνδος χάνονται άδοξα σήμερα, δίνοντας τη θέση τους σε τερατώδεις πολυκατοικίες ή – πράγμα ακόμη χειρότερο – σε θλιβερά κακέκτυπα που παράγονται από φρικτές «αναπαλαιώσεις», οι οποίες τους στερούν κάθε ίχνος αυθεντικότητας.

Ευχάριστη όσο και ανέλπιστη παραφωνία στην τραγική αυτή κατάσταση αποτελεί το παλιό μετόχι της Μονής της Κάτω Παναγιάς, που βρίσκεται πίσω ακριβώς από το θαυμάσιο οικοδομικό συγκρότημα του Μοναστηριού της Παρηγορήτισσας. Το αστικό αυτό σπίτι της οδού Ζαλόγγου αποτελεί αναμφίβολα όχι μόνο ένα από τα σημαντικότερα από όσα – ελάχιστα – νεώτερα μνημεία της ιστορικής πόλης, αλλά και ένα εξαιρετικό δείγμα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της τελευταίας περιόδου της Τουρκοκρατίας, της αρχιτεκτονικής που χαρακτήριζε όλες τις σημαντικές πόλεις στα Βαλκάνια και τη Μικρά Ασία. Το παλαιό αυτό κτίριο, το οποίο διασώθηκε από την ανοικοδόμηση των τελευταίων δεκαετιών χάρη στη φροντίδα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, έφθασε ως τις μέρες μας ταλαιπωρημένο μεν από ατυχείς παλαιότερες επεμβάσεις (στις αρχές του 20^{ου} αιώνα αναφέρεται ότι λειτουργούσε ως βυρσοδεψείο !!) και από την ελλιπή συντήρηση, αλλά διατηρώντας άθικτο το μεγαλύτερο μέρος των βασικών στοιχείων της κατασκευής του και σημαντικά λείψανα των επί μέρους μορφολογικών του στοιχείων. Πριν τέσσερα χρόνια το κτίριο αγοράσθηκε από έναν από χρόνια εγκατεστημένο στην Αθήνα γιατρό, ο οποίος ανέλαβε το δύσκολο και δαπανηρό έργο της αποκαταστάσεώς του, με στόχο να δώσει ζωή σε ένα μνημείο και όχι να φτιάξει ένα ακόμη «νεοπαραδοσιακό» κιτς εξοχικό. Καθώς οι εργασίες αποκαταστάσεως, που έγιναν υπό την εποπτεία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας με την επίβλεψη ειδικών αναστηλωτών και με την τέχνη πεπειραμένων μαστόρων, φθάνουν ήδη στο τέλος τους, σύντομα ο επισκέπτης της Άρτας θα μπορεί να πάρει μια γεύση του πλούτου της τοπικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που τόσο άδικα χάθηκε μέσα από τα χέρια μας.

Μέχρι εδώ καλά !! Όμως βρισκόμαστε στην Ελλάδα. Πριν προλάβουμε να κάνουμε ένα βήμα μπροστά είμαστε καταδικασμένοι να κάνουμε δύο βήματα πίσω :

Στην απέναντι από το ιστορικό αυτό κτίριο γωνία, ακριβώς πίσω και σε ελάχιστη απόσταση από το υποδειγματικά αποκατεστημένο από την Αρχαιολογική Υπηρεσία βυζαντινό κτίριο των κελλιών της Παρηγορίτισσας, σε οικόπεδο όπου η ανασκαφή που πραγματοποιήσε μετά την κατεδάφιση του παλαιού, ταπεινού ισογείου κτίσματος που βρισκόταν εκεί, η αρμόδια Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων απεκάλυψε κτιριακά λείψανα της αρχαίας πόλης της Αμβρακίας, καταλαμβάνοντας ακόμη και τμήμα του στενού δρόμου (!!!) έχει ήδη αρχίσει η ανέγερση νέας οικοδομής. Οι εργασίες άρχισαν αφού «παρακάμφθηκαν» οι αρχικές αποφάσεις του Τοπικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου που όχι μόνο απαγόρευε την ανέγερση της οικοδομής αλλά και πρότεινε την απαλλοτρίωση του εν λόγω καθώς και των ομόρων οικοπέδων προκειμένου να αναδειχθούν τα παρακείμενα μνημεία. Οι τραγικές για τον περιβάλλοντα χώρο συνέπειες της ανέγερσης της νέας αυτής οικοδομής είναι προφανείς : Αμέσως πίσω από το χαμηλό βυζαντινό κτίσμα των κελλιών θα υψώνεται, προβάλλοντας ταυτόχρονα εμπρός από τον συμπαγή όγκο όλων των υφισταμένων παλαιών και νεωτέρων κτισμάτων της πόλης ο όγκος της νέας οικοδομής, η οποία θα κρύβει και το μεγαλύτερο μέρος του αποκατεστημένου παλαιού μετοχίου.

Μήπως το θέμα πρέπει να επανεξετασθεί με τη δέουσα επιτέλους σοβαρότητα από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πριν είναι πολύ αργά ;

Αν, αφού διαβεί το θρυλικό γεφύρι και θαυμάσει τις περίφημες βυζαντινές εκκλησίες της πρωτεύουσας του κραταιού κάποτε Δεσποτάτου της Ηπείρου, ο σημερινός επισκέπτης της Άρτας αναζητήσει ό,τι έχει απομείνει από τη λεγόμενη «παραδοσιακή» αρχιτεκτονική της δεύτερης σε σημασία, μετά τα Γιάννινα, πόλης της Ηπείρου, είναι βέβαιο ότι θα απογοητευθεί οικτρά.

Η γραφική πόλη που ήκμασε κατά το 18^ο αιώνα ως σημαντικό εμπορικό αλλά και πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο, η πόλη που ανάθρεψε το νεαρό Μακρυγιάννη, η πόλη που τόσες καταστροφές υπέστη στον Αγώνα του 1821 και που αναστήθηκε από τις στάχτες της κατά τον 19^ο αιώνα, χωρίς, ωστόσο, ως τη δεκαετία του 1960 να χάσει τον αρχιτεκτονικό της χαρακτήρα, έχει ήδη μεταβληθεί σε μίαν ακόμη άχαρη ελληνική τσιμεντούπολη. Τα τελευταία λείψανα των αστικών σπιτιών με τις καμαρωτές αυλόπορτες, τις καμάρες, τις συμμετρικές σκάλες και τις πέτρινες «αλάνες» με τα λουλούδια στις όψεις, των σπιτιών που με μεράκι και στοργή φωτογράφισαν και σχεδίασαν ο Αριστοτέλης Ζάχος και ο Αναστάσιος Ορλάνδος χάνονται άδοξα σήμερα, δίνοντας τη θέση τους σε τερατώδεις πολυκατοικίες ή – πράγμα ακόμη χειρότερο – σε θλιβερά κακέκτυπα που παράγονται από φρικτές «αναπαλαιώσεις», οι οποίες τους στερούν κάθε ίχνος αυθεντικότητας.

Ευχάριστη όσο και ανέλπιστα παραφωνία στην τραγική αυτή κατάσταση αποτελεί το παλιό μετόχι της Μονής της Κάτω Παναγιάς, που βρίσκεται πίσω ακριβώς από το θαυμάσιο οικοδομικό συγκρότημα του Μοναστηριού της Παρηγορήτισσας. Το αστικό αυτό σπίτι της οδού Ζαλόγγου αποτελεί αναμφίβολα όχι μόνο ένα από τα σημαντικότερα από όσα – ελάχιστα – νεώτερα μνημεία της ιστορικής πόλης, αλλά και ένα εξαιρετικό δείγμα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της τελευταίας περιόδου της Τουρκοκρατίας, της αρχιτεκτονικής που χαρακτήριζε όλες τις σημαντικές πόλεις στα Βαλκάνια και τη Μικρά Ασία. Το παλαιό αυτό κτίριο, το οποίο διασώθηκε από την ανοικοδόμηση των τελευταίων δεκαετιών χάρη στη φροντίδα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, έφθασε ως τις μέρες μας ταλαιπωρημένο μεν από ατυχείς παλαιότερες επεμβάσεις (στις αρχές του 20^{ου} αιώνα αναφέρεται ότι λειτουργούσε ως βυρσοδεψείο !!) και από την ελλιπή συντήρηση, αλλά διατηρώντας άθικτο το μεγαλύτερο μέρος των βασικών στοιχείων της κατασκευής του και σημαντικά λείψανα των επί μέρους μορφολογικών του στοιχείων. Πριν τέσσερα χρόνια το κτίριο αγοράστηκε από έναν από χρόνια εγκατεστημένο στην Αθήνα γιατρό, ο οποίος ανέλαβε το δύσκολο και δαπανηρό έργο της αποκαταστάσεώς του, με στόχο να δώσει ζωή σε ένα μνημείο και όχι να φτιάξει ένα ακόμη «νεοπαραδοσιακό» κιτς εξοχικό. Καθώς οι εργασίες αποκαταστάσεως, που έγιναν υπό την εποπτεία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας με την επίβλεψη ειδικών αναστηλωτών και με την τέχνη πεπειραμένων μαστόρων, φθάνουν ήδη στο τέλος τους, σύντομα ο επισκέπτης της Άρτας θα μπορεί να πάρει μια γεύση του πλούτου της τοπικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που τόσο άδικα χάθηκε μέσα από τα χέρια μας.

Μέχρι εδώ καλά !! Όμως βρισκόμαστε στην Ελλάδα. Πριν προλάβουμε να κάνουμε ένα βήμα μπροστά είμαστε καταδικασμένοι να κάνουμε δύο βήματα πίσω :

Στην απέναντι από το ιστορικό αυτό κτίριο γωνία, ακριβώς πίσω και σε ελάχιστη απόσταση από το υποδειγματικά αποκατεστημένο από την Αρχαιολογική Υπηρεσία βυζαντινό κτίριο των κελιών της Παρηγορίτισσας, σε οικόπεδο όπου η ανασκαφή που πραγματοποίησε μετά την κατεδάφιση του παλαιού, ταπεινού ισογείου κτίσματος που βρισκόταν εκεί, η αρμόδια Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων απεκάλυψε κτιριακά λείψανα της αρχαίας πόλης της Αμβρακίας, καταλαμβάνοντας ακόμη και τμήμα του στενού δρόμου (!!!) έχει ήδη αρχίσει η ανέγερση νέας οικοδομής. Οι εργασίες άρχισαν αφού «παρακάμφθηκαν» οι αρχικές αποφάσεις του Τοπικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου που όχι μόνο απαγόρευε την ανέγερση της οικοδομής αλλά και πρότεινε την απαλλοτρίωση του εν λόγω καθώς και των ομόρων οικοπέδων προκειμένου να αναδειχθούν τα παρακείμενα μνημεία. Οι τραγικές για τον περιβάλλοντα χώρο συνέπειες της ανέγερσης της νέας αυτής οικοδομής είναι προφανείς : Αμέσως πίσω από το χαμηλό βυζαντινό κτίσμα των κελιών θα υψώνεται, προβάλλοντας ταυτόχρονα εμπρός από τον συμπαγή όγκο όλων των υφισταμένων παλαιών και νεωτέρων κτισμάτων της πόλης ο όγκος της νέας οικοδομής, η οποία θα κρύβει και το μεγαλύτερο μέρος του αποκατεστημένου παλαιού μετοχίου.

Μήπως το θέμα πρέπει να επανεξετασθεί με τη δέουσα επιτέλους σοβαρότητα από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πριν είναι πολύ αργά ;

Αν, αφού διαβεί το θρυλικό γεφύρι και θαυμάσει τις περίφημες βυζαντινές εκκλησίες της πρωτεύουσας του κραταιού κάποτε Δεσποτάτου της Ηπείρου, ο σημερινός επισκέπτης της Άρτας αναζητήσει ό,τι έχει απομείνει από τη λεγόμενη «παραδοσιακή» αρχιτεκτονική της δεύτερης σε σημασία, μετά τα Γιάννινα, πόλης της Ηπείρου, είναι βέβαιο ότι θα απογοητευθεί οικτρά.

Η γραφική πόλη που ήκμασε κατά το 18^ο αιώνα ως σημαντικό εμπορικό αλλά και πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο, η πόλη που ανάθρεψε το νεαρό Μακρυγιάννη, η πόλη που τόσες καταστροφές υπέστη στον Αγώνα του 1821 και που αναστήθηκε από τις στάχτες της κατά τον 19^ο αιώνα, χωρίς, ωστόσο, ως τη δεκαετία του 1960 να χάσει τον αρχιτεκτονικό της χαρακτήρα, έχει ήδη μεταβληθεί σε μίαν ακόμη άχαρη ελληνική τσιμεντούπολη. Τα τελευταία λείψανα των αστικών σπιτιών με τις καμαρωτές αυλόπορτες, τις καμάρες, τις συμμετρικές σκάλες και τις πέτρινες «αλάνες» με τα λουλούδια στις όψεις, των σπιτιών που με μεράκι και στοργή φωτογράφισαν και σχεδίασαν ο Αριστοτέλης Ζάχος και ο Αναστάσιος Ορλάνδος χάνονται άδοξα σήμερα, δίνοντας τη θέση τους σε τερατώδεις πολυκατοικίες ή – πράγμα ακόμη χειρότερο – σε θλιβερά κακέκτυπα που παράγονται από φρικτές «αναπαλαιώσεις», οι οποίες τους στερούν κάθε ίχνος αυθεντικότητας.

Ευχάριστη όσο και ανέλπιστη παραφωνία στην τραγική αυτή κατάσταση αποτελεί το παλιό μετόχι της Μονής της Κάτω Παναγιάς, που βρίσκεται πίσω ακριβώς από το θαυμάσιο οικοδομικό συγκρότημα του Μοναστηριού της Παρηγορήτισσας. Το αστικό αυτό σπίτι της οδού Ζαλόγγου αποτελεί αναμφίβολα όχι μόνο ένα από τα σημαντικότερα από όσα – ελάχιστα – νεώτερα μνημεία της ιστορικής πόλης, αλλά και ένα εξαιρετικό δείγμα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της τελευταίας περιόδου της Τουρκοκρατίας, της αρχιτεκτονικής που χαρακτήριζε όλες τις σημαντικές πόλεις στα Βαλκάνια και τη Μικρά Ασία. Το παλαιό αυτό κτίριο, το οποίο διασώθηκε από την ανοικοδόμηση των τελευταίων δεκαετιών χάρη στη φροντίδα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, έφθασε ως τις μέρες μας ταλαιπωρημένο μεν από ατυχείς παλαιότερες επεμβάσεις (στις αρχές του 20^{ου} αιώνα αναφέρεται ότι λειτουργούσε ως βυρσοδεψείο !!) και από την ελλιπή συντήρηση, αλλά διατηρώντας άθικτο το μεγαλύτερο μέρος των βασικών στοιχείων της κατασκευής του και σημαντικά λείψανα των επί μέρους μορφολογικών του στοιχείων. Πριν τέσσερα χρόνια το κτίριο αγοράστηκε από έναν από χρόνια εγκατεστημένο στην Αθήνα γιατρό, ο οποίος ανέλαβε το δύσκολο και δαπανηρό έργο της αποκαταστάσεώς του, με στόχο να δώσει ζωή σε ένα μνημείο και όχι να φτιάξει ένα ακόμη «νεοπαραδοσιακό» κιτς εξοχικό. Καθώς οι εργασίες αποκαταστάσεως, που έγιναν υπό την εποπτεία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας με την επίβλεψη ειδικών αναστηλωτών και με την τέχνη πεπειραμένων μαστόρων, φθάνουν ήδη στο τέλος τους, σύντομα ο επισκέπτης της Άρτας θα μπορεί να πάρει μια γεύση του πλούτου της τοπικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που τόσο άδικα χάθηκε μέσα από τα χέρια μας.

Μέχρι εδώ καλά !! Όμως βρισκόμαστε στην Ελλάδα. Πριν προλάβουμε να κάνουμε ένα βήμα μπροστά είμαστε καταδικασμένοι να κάνουμε δύο βήματα πίσω :

Στην απέναντι από το ιστορικό αυτό κτίριο γωνία, ακριβώς πίσω και σε ελάχιστη απόσταση από το υποδειγματικά αποκατεστημένο από την Αρχαιολογική Υπηρεσία βυζαντινό κτίριο των κελιών της Παρηγορίτισσας, σε οικόπεδο όπου η ανασκαφή που πραγματοποίησε μετά την κατεδάφιση του παλαιού, ταπεινού ισογείου κτίσματος που βρισκόταν εκεί, η αρμόδια Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων απεκάλυψε κτιριακά λείψανα της αρχαίας πόλης της Αμβρακίας, καταλαμβάνοντας ακόμη και τμήμα του στενού δρόμου (!!!) έχει ήδη αρχίσει η ανέγερση νέας οικοδομής. Οι εργασίες άρχισαν αφού «παρακάμφθηκαν» οι αρχικές αποφάσεις του Τοπικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου που όχι μόνο απαγόρευε την ανέγερση της οικοδομής αλλά και πρότεινε την απαλλοτρίωση του εν λόγω καθώς και των ομόρων οικοπέδων προκειμένου να αναδειχθούν τα παρακείμενα μνημεία. Οι τραγικές για τον περιβάλλοντα χώρο συνέπειες της ανέγερσης της νέας αυτής οικοδομής είναι προφανείς : Αμέσως πίσω από το χαμηλό βυζαντινό κτίσμα των κελιών θα υψώνεται, προβάλλοντας ταυτόχρονα εμπρός από τον συμπαγή όγκο όλων των υφισταμένων παλαιών και νεωτέρων κτισμάτων της πόλης ο όγκος της νέας οικοδομής, η οποία θα κρύβει και το μεγαλύτερο μέρος του αποκατεστημένου παλαιού μετοχίου.

Μήπως το θέμα πρέπει να επανεξετασθεί με τη δέουσα επιτέλους σοβαρότητα από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πριν είναι πολύ αργά ;

Αν, αφού διαβεί το θρυλικό γεφύρι και θαυμάσει τις περίφημες βυζαντινές εκκλησίες της πρωτεύουσας του κραταιού κάποτε Δεσποτάτου της Ηπείρου, ο σημερινός επισκέπτης της Άρτας αναζητήσει ό,τι έχει απομείνει από τη λεγόμενη «παραδοσιακή» αρχιτεκτονική της δεύτερης σε σημασία, μετά τα Γιάννινα, πόλης της Ηπείρου, είναι βέβαιο ότι θα απογοητευθεί οικτρά.

Η γραφική πόλη που ήκμασε κατά το 18^ο αιώνα ως σημαντικό εμπορικό αλλά και πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο, η πόλη που ανάθρεψε το νεαρό Μακρυγιάννη, η πόλη που τόσες καταστροφές υπέστη στον Αγώνα του 1821 και που αναστήθηκε από τις στάχτες της κατά τον 19^ο αιώνα, χωρίς, ωστόσο, ως τη δεκαετία του 1960 να χάσει τον αρχιτεκτονικό της χαρακτήρα, έχει ήδη μεταβληθεί σε μίαν ακόμη άχαρη ελληνική τσιμεντούπολη. Τα τελευταία λείψανα των αστικών σπιτιών με τις καμαρωτές αυλόπορτες, τις καμάρες, τις συμμετρικές σκάλες και τις πέτρινες «αλάνες» με τα λουλούδια στις όψεις, των σπιτιών που με μεράκι και στοργή φωτογράφισαν και σχεδίασαν ο Αριστοτέλης Ζάχος και ο Αναστάσιος Ορλάνδος χάνονται άδοξα σήμερα, δίνοντας τη θέση τους σε τερατώδεις πολυκατοικίες ή – πράγμα ακόμη χειρότερο – σε θλιβερά κακέκτυπά που παράγονται από φρικτές «αναπαλαιώσεις», οι οποίες τους στερούν κάθε ίχνος αυθεντικότητας.

Ευχάριστη όσο και ανέλπιστη παραφωνία στην τραγική αυτή κατάσταση αποτελεί το παλιό μετόχι της Μονής της Κάτω Παναγιάς, που βρίσκεται πίσω ακριβώς από το θαυμάσιο οικοδομικό συγκρότημα του Μοναστηριού της Παρηγορήτισσας. Το αστικό αυτό σπίτι της οδού Ζαλόγγου αποτελεί αναμφίβολα όχι μόνο ένα από τα σημαντικότερα από όσα – ελάχιστα – νεώτερα μνημεία της ιστορικής πόλης, αλλά και ένα εξαιρετικό δείγμα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της τελευταίας περιόδου της Τουρκοκρατίας, της αρχιτεκτονικής που χαρακτήριζε όλες τις σημαντικές πόλεις στα Βαλκάνια και τη Μικρά Ασία. Το παλαιό αυτό κτίριο, το οποίο διασώθηκε από την ανοικοδόμηση των τελευταίων δεκαετιών χάρη στη φροντίδα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, έφθασε ως τις μέρες μας ταλαιπωρημένο μεν από ατυχείς παλαιότερες επεμβάσεις (στις αρχές του 20^{ου} αιώνα αναφέρεται ότι λειτουργούσε ως βυρσοδεψείο !!) και από την ελλιπή συντήρηση, αλλά διατηρώντας άθικτο το μεγαλύτερο μέρος των βασικών στοιχείων της κατασκευής του και σημαντικά λείψανα των επί μέρους μορφολογικών του στοιχείων. Πριν τέσσερα χρόνια το κτίριο αγοράσθηκε από έναν από χρόνια εγκατεστημένο στην Αθήνα γιατρό, ο οποίος ανέλαβε το δύσκολο και δαπανηρό έργο της αποκαταστάσεώς του, με στόχο να δώσει ζωή σε ένα μνημείο και όχι να φτιάξει ένα ακόμη «νεοπαραδοσιακό» κιτς εξοχικό. Καθώς οι εργασίες αποκαταστάσεως, που έγιναν υπό την εποπτεία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας με την επίβλεψη ειδικών αναστηλωτών και με την τέχνη πεπειραμένων μαστόρων, φθάνουν ήδη στο τέλος τους, σύντομα ο επισκέπτης της Άρτας θα μπορεί να πάρει μια γεύση του πλούτου της τοπικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που τόσο άδικα χάθηκε μέσα από τα χέρια μας.

Μέχρι εδώ καλά !! Όμως βρισκόμαστε στην Ελλάδα. Πριν προλάβουμε να κάνουμε ένα βήμα μπροστά είμαστε καταδικασμένοι να κάνουμε δύο βήματα πίσω :

Στην απέναντι από το ιστορικό αυτό κτίριο γωνία, ακριβώς πίσω και σε ελάχιστη απόσταση από το υποδειγματικά αποκατεστημένο από την Αρχαιολογική Υπηρεσία βυζαντινό κτίριο των κελλιών της Παρηγορίτισσας, σε οικόπεδο όπου η ανασκαφή που πραγματοποιήσε μετά την κατεδάφιση του παλαιού, ταπεινού ισογείου κτίσματος που βρισκόταν εκεί, η αρμόδια Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων απεκάλυψε κτιριακά λείψανα της αρχαίας πόλης της Αμβρακίας, καταλαμβάνοντας ακόμη και τμήμα του στενού δρόμου (!!!) έχει ήδη αρχίσει η ανέγερση νέας οικοδομής. Οι εργασίες άρχισαν αφού «παρακάμφθηκαν» οι αρχικές αποφάσεις του Τοπικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου που όχι μόνο απαγόρευε την ανέγερση της οικοδομής αλλά και πρότεινε την απαλλοτρίωση του εν λόγω καθώς και των ομόρων οικοπέδων προκειμένου να αναδειχθούν τα παρακείμενα μνημεία. Οι τραγικές για τον περιβάλλοντα χώρο συνέπειες της ανέγερσης της νέας αυτής οικοδομής είναι προφανείς : Αμέσως πίσω από το χαμηλό βυζαντινό κτίσμα των κελλιών θα υψώνεται, προβάλλοντας ταυτόχρονα εμπρός από τον συμπαγή όγκο όλων των υφισταμένων παλαιών και νεωτέρων κτισμάτων της πόλης ο όγκος της νέας οικοδομής, η οποία θα κρύβει και το μεγαλύτερο μέρος του αποκατεστημένου παλαιού μετοχίου.

Μήπως το θέμα πρέπει να επανεξετασθεί με τη δέουσα επιτέλους σοβαρότητα από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πριν είναι πολύ αργά ;